

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสุขภาพที่สามารถเกิดได้อย่างยั่งยืน ต้องมาจากฐานภูมิปัญญาของชุมชนนั่นเอง มีเรื่องเล่าสืบทอดหรือถ่ายทอดต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่นด้วยความภาคภูมิใจในทรัพยากรธรรมชาติทางด้านสุขภาพที่ชุมชนมีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคลในชุมชน องค์ความรู้ ภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทยอีสาน สมุนไพรไทยในท้องถิ่น ผสมผสานกับประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่น สร้างความมีเสน่ห์ ความน่าสนใจและอยากเข้าไปศึกษาเรียนรู้ในรูปแบบ unseen สิ่งสำคัญที่สุดของความยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือความรู้สึกเป็นเจ้าของของคนในชุมชนนั่นเอง ความมีใจปรารถนา ยินดีที่จะพัฒนา ต่อยอด ยกระดับสิ่งหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดเป็นนวัตกรรมสุขภาพอะไรใหม่ๆ ที่ได้รับการยอมรับหรือที่มักจะกล่าวกันคือ ได้มาตรฐาน อันสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจ สังคมและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนในระยะยาวต่อไปได้ โครงการวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อวางรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยทรัพยากรธรรมชาติ โดยการประยุกต์แนวคิด 4 อย่างแบบบูรณาการเข้าด้วยกัน คือ สุขภาพ ทรัพยากรท้องถิ่น การท่องเที่ยว และชุมชนเป็นเจ้าของ เป้าหมายโดยรวมคือ **เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น ชุมชนเข้มแข็ง นักท่องเที่ยวมีความสุขที่ดี** และด้วยการศึกษาครั้งนี้ทำในพื้นที่ 3 ชุมชนคือ บ้านดงน้อย บ้านโกทา และบ้านหนองบ้าน ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พื้นที่ที่มีต้นทุนทรัพยากรที่ดีและพร้อมรับการพัฒนาระดับต่อยอดได้ จึงได้มี Concept ในการดำเนินการโครงการที่เรียกกันง่ายๆ ตามชื่อพื้นที่เป้าหมายคือ **NADUN** ซึ่งย่อมาจาก

N= Natural Resources การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่น พัฒนา ยกระดับ และต่อยอดสู่การสร้างเสริมสุขภาพและการท่องเที่ยวโดยชุมชน

A= A sense of belonging ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ชุมชนเป็นเจ้าของซึ่งเป็นหัวใจของการการท่องเที่ยวโดยชุมชนและความยั่งยืน

D = Devotion (Participation) ความยินดี การเปิดใจ อุทิศตน ร่วมคิด ร่วมใจ ร่วมทำ และพร้อมรับการพัฒนาระดับได้

U = Upgrading (Standard) การยกระดับสู่มาตรฐาน ซึ่งต้องการความตั้งใจ ความอดทน องค์ความรู้ การมองการณ์ไกล ความมุ่งมั่น หรือ commitment เพื่อให้การยกระดับก้าวไปได้จริง ฐานสำคัญของการได้รับการยอมรับ ไปสู่การตลาด ประโยชน์เชิงพาณิชย์และกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน

N = New normal life ชีวิตวิถีใหม่ การพร้อมปรับตัวให้เข้าสถานการณ์สุขภาพแบบใหม่ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอย่างเกื้อกูลไม่ทอดทิ้งกัน ด้วยสุขภาวะที่ดี

ด้วยสุขภาวะที่ดี ประกอบด้วย 4 มิติ คือทั้งทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณหรือทางปัญญา การพัฒนา ยกระดับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อไปสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสุขภาพ ทีมวิจัยและชุมชนจะต้องร่วมกันผสมผสานทรัพยากรและสิ่งต่างๆ ในชุมชนอย่างบูรณาการให้ได้ครบทั้ง 4 มิติ ในรูปแบบสุขภาพองค์รวม นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการจะได้สุขภาวะที่ดีแบบองค์รวม จากสุขภาพทางกายที่ดีและทางจิตใจจากบริการการดูแลสุขภาพจากฐานภูมิปัญญา 3 ฤดู ร่วมกับการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ผ่านการยกระดับสู่มาตรฐานคุณภาพ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการผ่อนคลายความตึงเครียด (Holistic

Wellness Services & Products) ซึ่งเป็นการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นศาสตร์การแพทย์แผนไทย ผสมผสานกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมความเป็นอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้เห็นสุขภาวะที่ดีทางสังคมของการอยู่ร่วมกัน ฉันทน์พี่น้องที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสความเป็นอยู่ ได้ร่วมในประเพณีและการ ปรับสมดุสู่ธรรมชาติด้วยวิถีชีวิต และเกิดสุขภาวะที่ดีทางสังคมร่วมกับคนในชุมชน เช่น ตื่นเช้ามาช่วยกัน เตรียมอาหารเพื่อตักบาตรด้วยกัน การเดินชมสวนสมุนไพรหรือป่าธรรมชาติ เพื่อฟังเรื่องเล่าจากปราชญ์ สมุนไพรท้องถิ่น และรับอากาศบริสุทธิ์และการผ่อนคลาย การฟังบทละครประวัติความเป็นมา ความเชื่อ วัฒนธรรมในการดูแลสุขภาพองค์รวมของคนในท้องถิ่น ผ่านสื่อเพลงและการแสดงด้วยหุ่นกระต๊อบของเยาวชน ในชุมชน การเข้าร่วมเทศกาลสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและความบันเทิง ซึ่งอธิบายสุขภาวะทางสังคม รวมถึงการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมแบบเข้าใจ ยอมรับในความแตกต่างและพร้อมปรับตัวอยู่ร่วมกันได้ ที่ เราเรียกกันว่า “สังคมสำหรับทุกคน (Inclusive society)” ผ่านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกัน ด้วยมาตรฐานการท่องเที่ยวสำหรับทุกคน (Tourism For All, TFA) เช่น ห้องน้ำสำหรับทุกเพศวัย ทุก สถานภาพของร่างกาย เช่น คนพิการการเคลื่อนไหว ผู้มีปัญหาการมองเห็น ให้สามารถเข้าถึงบริการการ ท่องเที่ยวได้โดยอิสระเสรี และได้รับเกียรติ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ชุมชนเป็นเจ้าของ (Community ownership of tourism) มาจากฐาน แนวคิดและหลักการ “การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism, CBT)” เป็นกลไกสำคัญของ การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนครั้งนี้ ใช้รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) ทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) คือ ทีมนักวิจัย ชุมชน ภาควิชาค้ำชู ด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้านการท่องเที่ยว มีการออกแบบกระบวนการการทำงานที่ทำให้ สมาชิกในชุมชนเป้าหมายได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้น ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจใน ท้องถิ่นและทรัพยากรที่มีอยู่ อนุรักษ์คุณลักษณะและวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชนไว้ได้ พร้อมพัฒนาตนเอง และยกระดับทรัพยากรเพื่อสร้างคุณค่าเพิ่ม ทำงานร่วมกันด้วยการให้เกียรติและพหุวัฒนธรรม พัฒนา สภาพแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน พร้อมตอบแทนประโยชน์คืนกลับให้ชุมชนอย่างสัจย์ซื่อ ทีมนักวิจัย จะต้องเตรียมศักยภาพของชุมชนให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง และสามารถแยกความแตกต่าง ระหว่างการท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณ (Mass tourism) กับการท่องเที่ยวแบบ CBT ได้

ผลการศึกษาตลอดระยะเวลาดำเนินการ แม้จะประสบปัญหาจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ที่เกิดใน ชุมชน และขาดการพบปะอย่างเห็นหน้ากัน ในระยะสามเดือนแรก ทีมวิจัยจึงทำการทบทวนวรรณกรรม และ ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิที่มีการเก็บบันทึกไว้เกี่ยวกับชุมชนเป้าหมาย การประชุม Focus group discussion ตัวแทนชุมชนที่มีศักยภาพจะเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูลปฐมภูมิถึง ทรัพยากร ศักยภาพ ประสพการณ์ความสนใจ ความพร้อมและความคาดหวังของคนในชุมชนต่อการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ และฝึกรวมตัวแทนในชุมชนที่เป็นบัณฑิตจบจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้เป็นผู้สัมภาษณ์เก็บข้อมูล ได้ข้อมูลมาจากจำนวน 115 หลังคาเรือน โดยเป็นตัวแทนบ้านดงน้อย 37 หลังคา บ้านโกทา 43 หลังคา และบ้านหนองป่า 35 หลังคา ร่วมกับข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่โดยทีมวิจัยย่อย และ สัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ข้อมูลสรุปภาพใหญ่ของชุมชนเป้าหมาย ที่สามารถนำมาใช้

ออกแบบ Community Resource Planning (CRP) อย่างคร่าวๆ ได้เกิดผลลัพธ์การออกแบบภายใต้ศักยภาพทรัพยากร ความสนใจและพร้อมพัฒนาในบริบทของชุมชน ดังนี้

1) **โปรแกรมการดูแลสุขภาพจากฐานภูมิปัญญา 3 ฤดู ในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม** ที่แสดงความเป็นเลิศของภูมิปัญญาไทย ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชน การใช้พลังจากธรรมชาติในการส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจ การมีสุนทรียภาพ การให้บริการบำบัดรักษาสุขภาพด้วยวิธีการดั้งเดิม ผสมผสานกับแนวคิดเรื่องความสุขสงบและสมดุลของคนและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การสืบสานอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสุขภาพ ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม (1) Check-in & check up (2) Mind-body wellness and purifying retreat program (3) การบริหารกายและจิตยามรุ่งอรุณ (4) อาหารสุขภาพจากฐานภูมิปัญญา 3 ฤดู (5) กิจกรรมตระหนักรู้ด้านสุขภาพอย่างยั่งยืน ทีมวิจัยร่วมกับชุมชนได้ออกแบบโปรแกรมสุขภาพองค์รวมที่เชื่อมโยงไว้กับเรื่องเล่าของชุมชน (Storytelling) มีสองแบบ คือ โปรแกรม 1 วัน และโปรแกรม 2 วัน 1 คืน โดยได้มีการทดสอบความเป็นไปได้และความน่าสนใจของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเบื้องต้น และจะมีการนำมารับผลิตภัณท์สมุนไพรที่พัฒนามาใช้ประกอบในการให้บริการ

2) **การพัฒนาตำรับผลิตภัณท์สมุนไพรสำคัญในชุมชน** ที่สามารถยกระดับให้เป็นผลิตภัณท์สมุนไพรที่ก้าวสู่การรับรองมาตรฐาน วางแผนและออกแบบร่วมกับชุมชน ทั้งหมด 7 ผลิตภัณท์ คือ **ตำรับเครื่องดื่มสมุนไพร 3 ตรี** ที่เหมาะกับ 3 ฤดูและธาตุในร่างกายของคน ได้แก่ (1) ตำรับเครื่องดื่มสมุนไพรตรีภูมิ สำหรับฤดูฝน จากสมุนไพรที่มีรสร้อน คือ ชิง พริกไทย ดีปลี (2) ตำรับเครื่องดื่มสมุนไพรตรีสาร สำหรับฤดูหนาว จากสมุนไพรที่มีรสร้อนเพิ่มความอุ่น คือ เจตมูลเพลิง สะค้าน และข้าพลุ (3) ตำรับเครื่องดื่มสมุนไพรตรีผลา สำหรับฤดูร้อน จากสมุนไพรลดความร้อน คือ สมอไทย สมอพิเภก และมะขามป้อม ซึ่งได้สูตรตำรับที่ผ่านการทดสอบเบื้องต้นพร้อมในการผลิต **ตำรับน้ำมันหอม อโรมาเพื่อผ่อนคลาย** ให้ฤทธิ์ทำให้รู้สึกสงบผ่อนคลาย ช่วยให้นอนหลับง่าย ได้แก่ มะลิ กระจ่าง และกุหลาบ และ**ตำรับน้ำมันหอมอโรมา เพื่อให้กลิ่นหอมเหมาะกับฤดูกาล 3 ฤดู** ฤดูร้อน น้ำมันหอมที่ให้ความรู้สึกเย็นสดชื่นสบายใจจากดอกลิลาวตี (ดอกจำปา ศรีตามประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น) ฤดูฝน น้ำมันหอมที่ให้ความรู้สึกชุ่มฉ่ำของฤดูฝน ได้แก่ เปราะหอม และมหาหงส์ และฤดูหนาว น้ำมันหอมที่ให้ความรู้สึกอบอุ่น โล่งจุก ได้แก่ ข้า มะกรูด ตะไคร้บ้าน และตะไคร้หอม และการพัฒนา**ตำรับสมุนไพรมาส์กหน้า** เพื่อ detox สารพิษ เพิ่มความชุ่มชื้นสดชื่น ช่วยเรื่องสิวฝ้า พัฒนาจากสมุนไพรรางจืด รากสามสิบ ต้มตั้งหรือกระแจะ ที่พบมากในชุมชน ทีมวิจัยได้พัฒนาสูตรตำรับสมุนไพรทั้ง 3 ตำรับสมุนไพรที่มีความคงตัวและใช้ได้ผลดี พร้อมนำไปผลิตด้วยกระบวนการมาตรฐานการผลิตและการควบคุมคุณภาพเพื่อความปลอดภัย และนำผลิตภัณท์ตำรับสมุนไพรไปใช้เป็นส่วนประกอบหนึ่งของการให้บริการในโปรแกรมดูแลสุขภาพ โดยมีการเพิ่มศักยภาพชุมชนในเรื่องเกษตรสมุนไพรอินทรีย์ และองค์ความรู้ในการพัฒนาตำรับยา

3) **การออกแบบเทศกาลเทศาสร้างสรรค้ใช้ชื่อว่า “หมออีสาน (Isan Doctor)”** จึงเป็นกิจกรรมที่ทำหน้าที่ทั้งในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพองค์รวม จากภูมิปัญญาดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของชาวอีสาน และการสร้างสีสันเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยการเป็นจุดเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวที่เดินทางมานมัสการพระบรม

ชาตุนาคูณ ในงานนมัสการพระบรมชาตุนาคูณที่จัดทำปี ให้ใสความสนใจในภูมิปัญญาดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของชาวอีสาน ออกแบบร่วมกับชุมชน คาดการณ์จะจัดเทศกาลสร้างสรรค์ในช่วงงานนมัสการพระบรมชาตุนาคูณ ระหว่างวันที่ 12 – 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 โดยใช้พิพิธภัณฑ์บ้านอีสาน สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (สถานีปฏิบัติการนาคูณ) เป็นพื้นที่จัดงาน

4) การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ไปใช้ในการปรับปรุงสถานที่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวเพื่อทุกคน (Tourism For All, TFA) ได้ลงพื้นที่ทำการประเมินพื้นที่และคัดเลือกศูนย์เรียนรู้ชาวอินทรีย์และโรงละครหุ่นเชิด บ้านดงน้อย เป็นพื้นที่นำร่องที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานสำหรับจุดบริการการท่องเที่ยว จากความคิดเห็นและโอกาสพัฒนาของชุมชน โปรแกรมการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย 6 ส่วนคือ ที่จอดรถสำหรับคนพิการ ห้องน้ำสำหรับคนพิการ ทางลาด ป้ายสัญลักษณ์คนพิการ ป้ายบอกทาง ป้ายข้อมูลข่าวสาร ที่นั่งพักพิเศษสำหรับคนพิการ ที่ล้างมือเพื่อคำนึงถึงสุขอนามัยสาธารณะและเข้าถึงของคนทุกคน กระจายตัวตามจุดที่มีการจัดกิจกรรม

การพัฒนาสินค้าและบริการเชิงสุขภาพจากฐานภูมิปัญญาสมุนไพรและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะทำการผูกเชื่อมทุกบริการและผลิตภัณฑ์ด้วยแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) โดยนำข้อมูลความพร้อมและความต้องการการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสุขภาพ รวมไปถึงเพื่อพัฒนาองค์กรชุมชน และโครงสร้างการดำเนินงานบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสุขภาพ รายละเอียดของผลงานแต่ละชิ้นอยู่ในเล่มรายงาน ส่วนบทที่ 4 ผลการวิจัย เป้าหมายโดยรวมคือ: **เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น ชุมชนเข้มแข็ง และนักท่องเที่ยวมีสุขภาวะที่ดี**

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทีมนักวิจัยจากหลากหลายสาขาได้มาร่วมกัน ทั้งสายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สายวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสายมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ ได้มาร่วมมือกันเพื่อใช้ศักยภาพของแต่ละสาขามีอยู่และโดดเด่นมาเชื่อมบูรณาการร้อยเรียงกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือการทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้แข่งขันได้ ด้วยการประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาต่อยอด ยกระดับ ร่วมกับการพัฒนาคนให้มีใจที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลง สามารถร่วมกันบริหารจัดการเพื่อชุมชนของตนได้ เกษศาสตร์ทำการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพรในท้องถิ่นสู่กระบวนการผลิตและควบคุมคุณภาพมาตรฐาน และนำผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพไปจำหน่ายหรือให้บริการโดยศาสตร์ทางการแพทย์แผนไทย ของคณะแพทยศาสตร์ เพื่อให้เป็นชุด **Wellness program** ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมให้บริการ ร่วมกับการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และส่งต่อให้ศาสตร์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือเรียกว่า **Community-based tourism (CBT)** ของคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม เพิ่มศักยภาพของชุมชนให้พร้อมบริหารจัดการด้วยทีมในชุมชน และเพื่อเปิดการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีโอกาสนั้นในทุกกลุ่มคน ทั้งเด็ก ผู้สูงอายุและคนพิการในแนวคิด **Tourism for All (TFA)** การออกแบบโครงสร้างและสถานที่สาธารณะที่เป็นมิตรและเกิดผลดีต่อสุขภาพด้วยหลักการ **Universal design (UD)** ต้องได้รับการถ่ายทอดและเสริมแนวคิดผ่านคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และคณะพยาบาลศาสตร์ โดยให้

สอดคล้องไปกับบริบทศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน แต่ได้รับการยกขึ้นมาส่งเสริมและทำให้เห็นความสำคัญมากขึ้นโดยศาสตร์ทางด้านประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา เทศกาลสำคัญ ที่มาของชุมชนและศักยภาพของคนในชุมชน โดยสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม

ด้วยความลงตัวของการบูรณาการจากศาสตร์ต่างๆ ทำให้เกิด **Wellness Product** ที่มีความโดดเด่น และสามารถนำไปใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสุขภาพที่เป็นไปตามบริบทและศักยภาพของชุมชน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม หรือที่เรียกว่า **Hello Nadun Wellness Tourism** ที่มีความพิเศษ (**Premium**) จากคุณค่าที่ได้เติมลงไป (**Value-added**) ด้วยคุณภาพระดับมาตรฐานของ **Wellness product** ในทุกส่วนและความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนาดูนตาม **Concept** ของคำว่า “**NADUN**” ของโครงการนี้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่มคือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสัมผัส **Hello Nadun Wellness Tourism** มีผลลัพธ์ทางด้านสุขภาพที่ดีขึ้น คือ ความเครียดลดลง และความสุขเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีความพึงพอใจในระดับสูงและมีความคิดเห็นที่จะกลับมาใช้บริการซ้ำ สำหรับกลุ่มเป้าหมายคือคนในชุมชนที่ร่วมกันดำเนินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าโครงการ **Hello Nadun Wellness Tourism** นี้ทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น รู้สึกความเป็นเจ้าของ และเกิดประโยชน์ต่อชุมชนในระยะยาว ทั้งด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ สร้างรายได้ การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดคุณค่า การเพิ่มศักยภาพชุมชนในการทำงานร่วมกัน และความมั่นใจในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสุขภาพพร้อมกันต่อไป ดังสรุปตามวัตถุประสงค์ของโครงการนำเสนอตามตารางข้างต้น